

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת ויקרא

שירו לה' את שירת החיים

בשביל מה? ואמנם, למי שאינו בקי ביסודות התורה, בית המקדש נראה כבית מטבחים; דם בכל מקום, שורפים בשר וחלב על המזבח! געוואלד!
אז בואו ננסה להבין את עניין הקרבנות ככל שנוכל, ובזה נקבל הבנות חדשות ויסודות חדשים בתורה הקדושה.

הסמיכה

אחד החיובים של מי שמביא קרבן, הוא לעשות "סמיכה". "וְסִמְךָ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֵלָה" (א ד). ומה הטעם? התשובה היא; כשבעל הקרבן סומך את ידו על הקרבן, הוא עושה את הקרבן כ"שליח" שלו, ל"נציג" שלו. הסמיכה מסמלת את המינוי הזה, שהבהמה תשמש במקומו, כתחליף לו עצמו. כמו שמשא רבינו סמך את ידו על ראשו של יהושע, ומאז יהושע שימש במקומו כמנהיג, במקומו ובשליחותו של משה, כך גם סמיכת בעל הקרבן על ראשה של הבהמה הופכת את הבהמה לשליח ולתחליף אליו, כאילו הוא עצמו מוקרב על גבי המזבח.

זה הטעם להלכה שהסמיכה צריכה להיות "בכל כוחו" (חגיגה טז:). כי הסמיכה אינה איזה טקס סמלי שטחי, שאפשר לעשות אותו "לצאת ידי חובה". אלא האדם צריך להרגיש באמת שהוא "מכניס את עצמו" לקרבן. ואז ברק היה מבהיק במוחו: אין כאן סתם בהמה המובלת לשחיטה, הבהמה היא במקומי! היא אני!

להביא לה' חיים

וזה מביא אותנו לסוד עניין הקרבנות. לוקחים טלה קטן, חי, ליבו פועם ומזרים דם לכל חלקי גופו. והוא רוצה להמשיך לחיות. ומה אנו עושים? חותכים את צווארו, ודמו זורם החוצה. ומזים את הדם על המזבח. והאדם מתעורר: "הדם שלי היה צריך להיות מוזה על המזבח. זה מה שאני באמת חייב להקב"ה על כל מה שהוא משפיע עלי: את הדם שלי, את החיים שלי".

אנחנו אוהבים מאד מאד לחיות! אבל חסרה לנו ההרגשה בזה, בכדי להרגיש את זה - את מתנת החיים שזכינו לה, נתאר לעצמנו אדם השוכב על מיטת חליו בבית החולים. והוא עצוב ומדוכא. מדוע? כי לפני כמה דקות נכנסו אליו הרופאים עם תוצאות הבדיקות, ו"בישרו" לו שזמנו מוגבל. עכשיו ברגע קריטי זה הוא פתאום קולט כמה נפלאים החיים: הוא מביט מהחלון מטה, ורואה אנשים מתרוצצים מכאן לשם, חיים את חייהם ה"רגילים" על עליותיהן ומורדותיהן, לא חושבים לרגע כמה שזה לא דבר המובן

מציאת חן בעיני ה'

בפרשת ויקרא, ובכל ספר ויקרא, אנו מוצאים עניין שחוזר על עצמו שוב ושוב: מציאת חן בעיני ה'. אם היו שואלים אותנו איך למצוא חן בעיני ה', בטח היו לנו כמה רעיונות יפים: לומר את כל ספר תהלים כמה פעמים, או לצום כל שני וחמישי. אבל בפרשתנו התורה לא משאירה את השאלה הזו ליד הדמיון הטובה עלינו, אלא מפרשת שוב ושוב שהדבר אפשר על ידו למצוא חן בעיני ה' הוא: הבאת קרבנות.

והנה, כדאי לנו מאד לשים לב לנאמר כאן, שהרי מציאת חן בעיני ה' לאו מילתא זוטרתא היא. אני רוצה לקרוא לכם מספר חובות הלבבות בשער עבודת האלוקים (פרק ג): "כי הנפש לא תתנדב במה שיש לה, אלא אחר שיתברר לה שהתמורה עודפת עליו". הנפש אינה מסכימה להתאמץ, ולתת את מה שבכחה לתת כדי לעבוד את ה', אלא אם היא יודעת בבירור שזה כדאי לה, כי השכר שהיא תקבל הוא יותר ממה שהיא נותנת. ומהו השכר שנקבל ושווה יותר מכל מה שאפשר לתת במאמצינו בעבודת ה'? הקשיבו למילותיו של החוה"ל: "והוא רצות האלוקים אותה". זה שה' ירצה אותנו, שנמצא חן בעיניו, שיאהב אותנו. אין שכר גדול מזה! אני רוצה לקרוא לכם מ"ספר הישר" לרבינו תם: "הנני מפרש לך, כי אין תועלת גדולה כאהבת הבורא לאדם". למצוא חן בעיני ה' - זהו שיא ההצלחה! אין דבר יותר טוב מזה. כמוכן, שבאהבת הבורא נכלל גם שכר לאין שיעור, אבל השכר עצמו אינו ההצלחה הגדולה: "ואין לנו לחקור איך יהיה הגמול הטוב", ממשיך רבינו תם. אין צורך לדאוג מה ואיך יהיה השכר, כי הפיקח מבין שהדבר היחיד שחשוב הוא עצם המציאת חן בעיני הבורא.

ואחרי שלמדנו שעבודת הקרבנות יכולה להביא את האדם להצלחה זו, אנו מבינים כמה חשובה הפרשה שלנו. ואם גם אתם רוצים שה' יביט בכם ויאמר, "בני, אני שמח ומרוצה בך! מצאת חן בעיני", האזינו היטב לדברים שנאמר כאן היום בעז"ה.

בית מטבחים?

עניין הקרבנות הוא עניין קשה להרבה אנשים בימינו, זו תעלומה בשבילם. יש שחושבים, שבדורות עברו, בימי קדם, אז זה היה מתאים, באותם שנים כל האומות נהגו להביא קרבנות, אז גם אנחנו עם ה' הבאנו קרבנות לה'. אבל בימינו? מי צריך את זה? לשחוט בעל חי? רחמנות! צער בעלי חיים!

חזה של אדם. אפילו הראש, כשהוא בפני עצמו, הוא כבר לא נראה כראש של בהמה, אלא דומה מאד לראש של אדם. תארו לכם שהייתם רואים את איברי הגוף שלכם מוקרבים על המזבח. הרי הייתם יוצאים מכליכם מעוצם המעמד! והאיברים היו נראים לבעלים כמו האיברים שלו. הוא עצמו עולה כליל לאישים ע"ג המזבח! והאדם שהיה רוצה למצוא חן בעיני ה' היה חושב באותה שעה, "תודה לך ה' על הרגל, תודה לך ה' על החזה, על המעינים, על הכבד. על האבר הזה, ועל האבר הזה". אחד לאחד, הוא היה שם לב למתנות הנפלאות שה' נתן לו ונותן לו, ומודה עליהם - כל אחד בנפרד.

האיברים המופלאים

כשהיו מקריבים את הראש, הוא היה חושב: "אני צריך להחזיר לה' את הראש שלי בהכרת תודה. כבר חמישים שנים אני משתמש בראש הזה, ונהניתי ממנו מאד! אי אפשר לחיות בלי ראש. אהה! כמה טוב מונח בראש שלי!" אני אומר "ראש" כאילו שמדובר בדבר אחד בלבד, האמת היא שהראש הוא מארז שלם של מתנות שיושב לנו על הכתפיים. הראש הוא יקר מכל יקר, והוא פועל באופן כ"כ טוב, ממש מושלם! א"כ, כשראש העולה היה מוקרב ע"ג האשים - האדם היה משתנה לנצח; הוא יוצא מבית המקדש עם הבנה במהות המתנות הטובות שה' מעניק לו, והוא מבין גם שאין לו שום זכות שבגינה "מגיע לו" ראש. הכל בחינם, הכל חסד ה'.

והנה עכשיו הכהן מקריב את הלב. הלב! מדהים לראות משאבה הפועלת יום ולילה בלי הפסקה, במשך עשרות רבות של שנים! יש לך לב בריא? אשריך! תראה לכמה אנשים יש בעיות בלב. והם חושבים לעצמם, "במוקדם או במאוחר אצטרך לעשות ניתוח מעקפים". והם דוחים את זה, הם מפחדים. וזה גם לא נעים כ"כ. הם נוטלים כדורים כדי לדחות את הקץ. לא יודעים מה ילד יום. א"כ, כשרואים את הלב מועלה על המזבח בידי הכהן, האדם חושב "זה הלב שלי שמקריבים ע"ג המזבח; אלא שה' ברוב טובו 'משאיל' לי לב להשתמש בו בינתיים. הוא לא שלי בכלל".

הבאת קרבן לבית המקדש היתה חוויה חזקה ומרוממת מאד. לא נשארים אותו אדם אחרי שמקריבים קרבן. כל קיום המצוות של האדם היה מושפע מכך: בפעם הבאה שהוא הניח תפילין על ידו, הוא הניח אותם במבט חדש לגמרי: כשהניח על ראשו הבין אה! יש לי ראש חדש! אתמול לא היה לי ראש, הקרבתי אותו על המזבח! וה' נתן לי עוד ראש! ליבי עולה על גדותיו ברגשות תודה! בכל חלקי החיים האדם הרגיש "מה אָשיב לה' כָּל תְּגִמּוּלוֹהִי עָלַי!"

למה הקרבה נקראת עבודה

אבותינו הקדמונים שזכו לעבודת הקרבנות בבית המקדש, עבדו את ה' מתוך הכרה עמוקה שהם אינן עושים שום דבר "בשבילו". היום כשמניחים תפילין מרגישים שהנה, אני יהודי טוב. אם הוא מתפלל בציבור - הוא מרגיש שמגיע לו צל"ש. הוא עשה "טובה" לה'! כבר אין לנו את הקרבנות, שיעזרו לנו להבין שאנחנו צריכים להיות כ"כ אסירי תודה לקב"ה ושאינו לנו שום דרך להשיב לו!

מאליו. והוא מקנא בהם קנאה אמיתית: "אם רק יכולתי להמשיך ללכת ברחוב, רק לחיות, כמה הייתי שמח!" היודעים אתם מי הם האנשים שהוא מקנא בהם? האנשים שהוא מקנא בהם, הם אנחנו! בנו הוא מקנא כ"כ! הבורא נותן לנו מתנה גדולה ועצומה מאוד; חיים!

איך אנחנו מודים לה' על עצם החיים, איך מכירים טובה על עצם החיים? מה כבר יכולים אנו לעשות? התשובה לכך; להביא קרבן. להביא לה' חיים, לסמוך עליהם בכל כוחנו, להבין שזה מעין תחליף לחיים שלנו עצמנו.

תיכף לסמיכה - שחיטה

ואז "וַשַּׁחֵט אֶת כֹּן הַבֶּקֶר", התורה דורשת שהשחיטה תיעשה מיד לאחר הסמיכה, "תיכף לסמיכה - שחיטה" (ברכות מב.), כדי שלא תהיה שהות לבעל הקרבן להשתמט ולא לראות את השחיטה. פעמים רבות הוא עצמו היה עושה את השחיטה, הרי שחיטה כשרה בזר; אבל גם אם לא - שיראה לפחות את הבהמה נשחטת, שיראה איך "הוא" נשחט כקרבן לה'. הוא מסתכל ורואה איך שצוואר הבהמה נשחט, איך הדם יוצא. והוא חושב, "זה אני!" כח גדול מאד יש למחזה שכזה.

סוד ההפשט והניתוח

ויותר מזה: "וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֵלָה", בקרבן עולה יש מצוות הפשט, להפשיט את עור העולה. מדוע? הרי בין כה וכה מקריבים את כל הבהמה על גבי המזבח, למה צריך להפשיט אותה? אלא הטעם הוא, שאם לא היו מפשיטים אותה - כשהיו מעלים אותה למזבח היא היתה נראית כמו בהמה! וה' לא רוצה זאת, ה' רוצה שהיא תדמה יותר לאדם. לכן מפשיטים אותה, והאיברים המופשטים נראים יותר דומים לאדם; וכך קל לו לבעל הקרבן לדמיין שהוא זה שמועלה למזבח ונשרף שם לשם ה'.

השלב הבא במעשה הקרבנות הוא ה"ניתוח": לא מעלים את הבהמה כמקשה אחת למזבח, אלא "וַנְּתַח אֹתָהּ לַנְּתִיחָהּ" (שם ו), מחלקים אותה איברים-איברים, ואבר אחר אבר מוקרב ע"ג המזבח. והטעם לזה הוא ללמדנו, שכשבאים להודות להקב"ה על חיינו המסורים בידי - אי אפשר לכלול 'הכל ביחד' ולצאת ידי חובה בהודאה כללית אחת: "תודה לך ה' על כל החיים!" לא! לומר 'תודה על הכל' זה כאילו שלא אמרנו כלום! מהם "החיים"? הרי אפשר לחיות גם חיים של פטרייה. צריך להודות לה' בנפרד ובפרטות על כל דבר ודבר, להבין שכל פרט ופרט נוסף מהחיים הוא מתנה בפני עצמה, והיא שייכת לקב"ה, וביכולתו לקחת אותה בכל רגע.

תהלוכת ההקרבה

והכל נעשה בפאר והדר, ובעסק גדול. הכהנים "כולם עומדים בשורה והאברים בידם" (תמיד פ"ד מ"ג), כהן אחד אוחז את הראש, אחר את שני הרגלים, ועוד כהנים רבים בשורה אוחזים כולם איברים מהקרבן. היה זה מחזה מרשים, והוא נעשה עם הרבה מחשבה.

וכשהכהן היה עולה בכבש, בעל הקרבן היה מביט ורואה איך שכל איבר בפני עצמו מוקרב באש. ואחרי ההפשט והניתוח, הרגליים נראים כמו רגלי אדם, החזה נראה כמו

הקרבתנות? אבל האמת היא שכן! כי דווקא עבודת הקרבנות מראה לאדם באמת ובהחלט את מקומו בעולם, וכמה שהוא חייב לה'.

התחדשות בעבודה

א"כ, אדם שהקריב קרבן, ביציאתו משערי בית המקדש, מצא משימת חיים חדשה לפניו: בזכות הקרבן הוא הבין שכל חייו על כל פרטיהם - שייכים לקב"ה. הלב, הרגליים, הראש - הכל! - מושאל לו מה'. והמשימה המוטלת עליו היא, להשתמש בהם למטרה שלשמה הן ניתנו לו.

כולנו אומרים בכל שבת את המילים: "כָּל עֲצֻמוֹתֵי תְאֻמְרָנָה ה' מִי כְמוֹךָ" (תהלים לה י), אבל לכולנו יש מה להרוויח מהתבוננות מחודשת במילים האלו. מה הפשט "כָּל עֲצֻמוֹתֵי תְאֻמְרָנָה"? היו פעם אנשים שחשבו שהפשט הוא שכל חלקי הגוף צריכים להשתתף בהודאה, ולכן היו קופצים ומנענעים את כל גופם בשעת התפילה. אבל לא זהו הפשט. אמנם אין זה רעיון גרוע להניע את הגוף בשעת התפילה, אבל לא זה הוא כל הפשט ב"כָּל עֲצֻמוֹתֵי תְאֻמְרָנָה". וההוכחה הגדולה ביותר היא, שאפשר להתנועע ולקפוץ ואפילו להתהפך באוויר - ועדיין יהיו חלקים בגוף שלא יוכלו להשתתף בהודאה: הכליות, הכבד, ועוד. והרי הם חייבים להשתתף! "כָּל עֲצֻמוֹתֵי"!! אז איך עושים את זה?

לכל אבר יש שירה משלו

אז נבאר את העניין כך: לכל אבר בגוף יש מסר מיוחד שבבילינו, הגוף כולו שר "פרק שירה" לה', כל אחד מהאברים שבאדם שר שיר הלל המיוחד לו לבוראו. הראש מדבר, הכתפיים מדברות, הבטן מדברת, הרגליים מדברות. כל חלק מחלקי גופנו מלא בכ"כ הרבה חסד וחכמה, שהוא בעצם קיומו שר ומהלל את בוראו, ומזמין אותנו להצטרף אליו.

ואיך מצטרפים לשירתם המופלאה? ע"י השכל! כשמתבוננים בשכל מה המשמעות של הרגליים, הכליות והכבד - כמו שאבותינו עשו כשהביאו קרבנות - אזי נתחיל גם אנחנו לשיר לבוראנו שירי הלל ושבח. נשיר עם העיניים, נשיר עם הלב, על הריאות, על הבטן. כולם שרים לה'!

אם מסתכלים בספרי הרפואה והאנטומיה, יש שם דברים מדהימים. וזה דבר שלא נגמר, כל הזמן מגלים תגליות חדשות על גוף האדם, ממש חכמה עמוקה שאין לה קץ! ככל שלומדים עוד ועוד, כך רואים שבעצם איננו יודעים כלום. ורק ע"י לימוד של שנים רבות אפשר להתחיל לגעת בחכמה האדירה ובחסד האלוקי האינסופי שטמון בגופנו.

כמונה מטבעות

ננהג בזה כמו עשיר, הוא נהנה לספור את כספו שוב ושוב, כך עלינו למנות לעצמנו שוב ושוב את המתנות הרבות שהקב"ה מעניק לנו. וכמו אותו עשיר, נפיק מכך הנאה ושמחה מרובים; הרבה הרבה יותר מספירת מיליונים! הרי אותו עשיר אם היו אומרים לו שהיום הוא יומו האחרון עלי אדמות, היה נותן בלי לחשוב פעמיים את כל רכושו כדי לחיות עוד קצת. כי מהו כסף לעומת חיים? ואם הריאות שלו היו חדלים מלתפקד, הרי היה מוותר ברגע על המיליארדים שלו כדי לקבל ריאות תקינות. ולנו הרי כבר יש

הקרבתנות לימדו את אלו שזכו להקריב אותם שחייהם, גופם, וכל אשר להם - אינו שלהם כלל. אחד שמשאל את רכבו לשני, והוא נוהג בו ונהנה ממנו עד מאד. אחרי יומיים, בעל הרכב אומר לשואל, "אתה יכול להחזיר לי את הרכב בבקשה מחר בצהרים"? היעלה על הדעת שהשואל יאמר: "מה פתאום להחזיר לך?! אני נהנה מאד מהרכב, וגם אני צריך אותו מחר בצהרים!" מי שזכה לחזות בהקרבת קרבן, הבין שכל כולו, וכל חייו שייכים לקב"ה, ומיד הסכים להקדיש אותם לעבודת ה'. הקרבת הקרבנות נקראת "עבודה", כי כל עבודת ה' הושפעה ממנה. היא הבעירה את ליבם באש של הכרת הטוב לה'.

ישנה אימרה ידועה, בן שואל את אביו: "אבא, צריך לברך ברכת המזון בכל יום"? משיב האב, "לא. רק ביום שאוכלים". מובן לנו שכשמקבלים מזון, צריך לברך עליו. אצלם היה מובן באותה מידה, שכשמקבלים ראש - צריכים להניח עליו תפילין! לא רוצה להניח תפילין? תחזיר את הראש. הם הבינו שהם חיים ב"עולם שאינו שלו", וכל מה שעושים בעולם הוא מתוך הרגשה של "מה אָשִׁיב לָהּ". אין שום דבר ששייך לי! בכל העולם כולו! רק כשמרגישים כך, אפשר להתחיל לעבוד את ה' באמת.

הקרבתנות עיקר העבודה

חז"ל אומרים לנו "על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות א ב). יש שאומרים שאמנם גם הקרבנות נכללים ב"עבודה", אבל עיקר הכוונה היא לעבודה שבלב, שהיא התפילה. אבל טעות בידם. עיקר כוונת חז"ל הוא דווקא לעבודת הקרבנות, אלא שכיום אנו בלית ברירה, מסתפקים בעבודה שבלב, כמו שאמרו חז"ל (ברכות כו:).

בתפילת שמו"ע אנו אומרים "בְּרוּךְ אַתָּה ה', שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה", אנו יודעים שאתה ה' שומע לעבודת הלב שלנו - תפילותינו; אבל זה לא מספיק לנו: מיד אח"כ אנו אומרים "וְהָשֵׁב אֶת הָעֶבֶדָה לְדָבִיר בְּיַתְךָ". אנו מבקשים את העבודה האמיתית, המקורית. עבודת הקרבנות. כשמסיימים תפילת שמונה עשרה, ההרגשה היא כמו אחרי ארוחה שלמה של מרקים: אוכלים אוכל אבל אנו לא ממש שבעים. ולכן אומרים "יְהִי רְצוֹן שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְנִשְׁמַע נְעֻבְדְּךָ בְּיָרָאָה"! שם נעבוד אותך באמת, לא דומה ולא כמעט. כי עבודת הקרבנות היא המפתח לעבודת ה' אמיתית, כמו שביארנו.

כזכור, כשמשה רבינו בא לפרעה כדי לדרוש את שחרור בני ישראל ממצרים, אמר לו בשם ה': "שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי" (שמות ז כו). אנחנו אולי חושבים ש "יעבדני" הכוונה להתפלל, לעשות מצוות, ללמוד תורה. אמת שכל זה ועוד הרבה נכלל ב"יעבדני", אבל עיקר הכוונה היא לעבודת הקרבנות! זוהי ה"עבודה" העיקרית!

לשכל המודרני שלנו זה אולי נראה משונה. כשאומרים לנו "עבודת ה'" מיד אנו חושבים על צדקות, חסד, יראת שמיים, דקדוק הלכה, תורה, מצוות, צדק ומשפט - כ"כ הרבה דברים. אבל עבודת הקרבנות? היא העיקר?? זה הכוונה ב"יעבדני"? בשביל זה יצאנו ממצרים? למה דווקא

”אָפּער יצר”

איזו שמחה זו לצאת מבית הכסא בריא ושלם! [כידוע שרבי ירוחם ממיר זצ”ל אמר שאם האדם היה מתבונן במה שנעשה עימו בבית הכסא, ביציאתו היה שולח מברק הבייתה להודיע שלא ידאגו, הכל בסדר...] המשימה הושלמה! ”רופא כל בְּשׂוֹר וּמְפַלֵּיא לְעֵשׂוֹת!” הרי זה נס! המפרשים אומרים כמה וכמה פירושים מהו הנס בדיוק, אבל האמת היא שלא צריך לחפש פירושים; הנס ברור כשמש. הכליות הצליחו לסנן את הדם שלך, להוציא כמות קטנה של דם ולסלק הרבה פסולת, והכליות סיננו אותו שוב ושוב עד שהפסולת הופרדה לגמרי הדם והדם נשאר נקי, והפסולת לבדה יוצאת החוצה. צריך לחשוב על כך כשמברכים ”אָפּער יצר”, לפחות את זה נעשה! לומר ”תודה” בלב שלם למי שנתן לנו כליה מושלמת ולא לוקח אותה בחזרה.

אם נתבונן בפעולת הכבד, נראה שיש לנו בגופנו מעבדה כימית משוכללת ומושלמת, שפועלת מאליה ללא הפסקה בתוך גופנו. ואז נשמע את השיר שהכבד שר לבוראו, ונצטרף אליו ונשיר בהתפעלות והודיה! ”כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה ה' מִי כְמוֹךָ”!

אנחנו כלל לא מרגישים שיש לנו כבד, הוא כ”כ יעיל ושקט, עושה את עבודתו בלי להפריע לנו. אמרו לנו שיש שם משהו שנקרא כבד ואנחנו מאמינים. אבל יש אנשים שמרגישים היטב את הכבד שלהם, רח”ל. לוקחים תרופות במקרה הטוב, וניתוחים וטיפולים במקרה הפחות טוב. אז כששומעים על מישהו שיש לו מחלת כבד ה' ירחם, עלינו לפתוח בשיר על הכבד הבריאה שה' נותן לנו. ההוא צריך להקריב את הכבד שלו על המזבח, ולנו ה' מרשה להמשיך להשתמש בו!

לייחד הודאה כל פעם

כשתבוננו תראו, שיש לנו אינספור הזדמנויות במהלך היום להודות לה', ואני אתן לכם קצת עזרה בזה קצת ”שיעורי בית”. כשתבואו לבית הכנסת ותענו ”אָמֵן, יְהֵא שְׁמָה רַבָּא”, אל תעשו זאת כ”תרומה” לקב”ה; ”יהא שמו הגדול ”מְבָרַךְ” - למה לא? לא עולה לי כסף. יהי רצון שאנשים יברכו את שם ה'! ותתכוונו שאנשים אחרים יברכו אותו. ”לְעֵלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלְמֵיָא”, בעתיד רחוק כלשהו אנשים יתעסקו רק בלברך את שם ה'.

לא! אנחנו, עַצְמָנוּ וּבִשְׂרָנוּ, הם אלה שנברך בזה את שם ה'. ולא נחכה לעתיד הרחוק, אלא נעשה זאת כבר היום! לכן, נחשוב על דבר אחד מסוים לברך עליו את ה' בעת עניית ”אָמֵן, יְהֵא שְׁמָה רַבָּא”, כדאי להכין משהו מראש. כשהחזן מתחיל לומר ”יְתַגְדֵּל”, להתחיל לחשוב: ”על איזה חלק מגופי אודה לה' הפעם?” כדאי אפילו להתכונן לפני התפילה, אבל אפילו אם לא - גם באותו רגע אפשר לחשוב על משהו.

יום הלב! יום הראות!

ויש עוד הרבה הזדמנויות. כשאומרים ”אשרי”, ”הודו”, ”הללוי-ה” - הרי בכל מקרה אומרים את המילים, אז מדוע לא להוסיף איזו מחשבה: ”היום אודה לה' על הראות שלי”. וכשנחשוב כך, ונשים לב למה שאנו אומרים בתפילתנו,

חיים, ויש ריאות! אלא שיש אנשים שמבינים את המתנה הגדולה הזאת, הם מבינים כמה שהם עשירים, וחיים עוברים עליהם בשמחה ובטוב לבב, ויש כאלה שלא מבינים, והם באמת חיים את חייהם כעניים מרודים. ולעושר הזה היה זוכה מי שזכה להביא קרבן.

מי הוא עובד ה'

כך היה ה”חפץ חיים” עושה. כשאף אחד לא שמע, הוא היה פונה לה' ואומר: ”רבש”ע, אני מודה לך שהחייית אותי שנים רבות כ”כ. אני חי בשנה זו, וחיייתי בשנה שעברה, וגם שנה לפני כן, וכל שנה היא ברכה גדולה”. והח”ח המשיך לספור את ה”כסף” שלו: ”הראות שלי תקינות, וגם הברכיים. וגם האבר הזה, והזה, והזה”. כמו העשיר שהזכרנו, גם הוא ידע ליהנות להתבונן בעושרו. עיניו זרחו משמחה, וליבו התרונן בקרבו.

הוא מה שאמר דוד המלך ”בְּמַעֲשֵׂי יְדִיךָ אֲרֹנְךָ” (תהלים צב ה). צריך לשמוח כ”כ במעשי ידי ה' - בריאת האדם, עד כדי שירה! והשירה הזו כשהיא פורצת מלב מלא רינה והודאה לה', מעידה שהאדם התבונן במעשי ה' לפרטיהם, ושהוא מרגיש את חסדו של ה' כלפיו, מרגיש שהוא בעל חוב להודות 'הודאה גדולה' לקב”ה. לעומת זאת, מי שמודה לה' רק כדי למלאות את חובותיו, לעשות את תפקידו, בלי התבוננות והרגשה - אף שוודאי שזה דבר טוב והלוואי שכל ישראל היו עושים כן - אבל ”עובד ה'” הוא איננו. הוא לא מבין, הוא לא מרגיש. ההודאה של והיא כביכול כדי ”לתת לה'”, לעשות לו איזו טובה, ולא להיפך.

בורא נפשות וחסרונן

אם רוצים אנחנו לחיות חיי הצלחה, חיים של מציאת חן בעיני ה' - חייבים אנו ללמד את עצמנו להיות עשירים כמו הח”ח. צריך להתרגל לספור את העושר שלנו, לפרוט אותו לפרטים ולהתבונן בו בהנאה. אלא שצריך לזה הדרגה, לא צריך לעשות הכל בבת אחת, וגם אי אפשר. צריך להתחיל אבר-אבר, כמו בבית המקדש. אבל חייבים להתחיל בעבודה זו עכשיו; לא לחכות עד שח”ו יהיה מאוחר מדי, ולהתחרט על ההזדמנויות שהחמצנו.

היודעים אתם מה היה אם היינו צריכים להחזיר את הכליות שלנו? לא צריך לחפש רחוק, זהו מצבם של אנשים רבים. הכליות שלהם לא מתפקדות, והם מוכרחים להתחבר כמה פעמים בשבוע למשך כמה שעות למכשיר שמנסה לחקות את פעולת הכליות, לסנן את הדם. אם היו מחזירים לאחד כזה את כליות שלו, ברור שהיה קם ונותן את קולו בשיר מרוב שמחה! אז בואו נשיר לה', ”תודה על הכליות שלי”!

אז בואו ונשמח נודה ונהלל לה'! איזו שמחה זו שיש לנו כליות! אם חלילה הן היו חדלות מלפעול, היינו שופכים ערימות של כסף כדי לרפא אותן. ועכשיו - אנחנו לא מרגישים אותם בכלל, שוכחים שהן קיימות כי הן פועלות כ”כ טוב! אז אמנם לא נשלוף אותן ונקריב אותן על המזבח, אבל לפחות בעיני רוחנו נביט בהן, נתבונן בהן, ונשמח בהן!

וזה הדבר שלמענו ה' הוציא אותנו ממצרים. "שִׁלַּח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבְדֵנִי", כדי שיקריבו לי קרבנות. ואף שישנם טעמים רבים לעניין הקרבנות, מכל מקום הטעם הזה הוא הראשון והחשוב ביותר; להודות לה' על ה"אֶלֶף אֶלֶף אֶלֶף אֶלֶף" וְרַבִּי רַבְבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּנוּ וְעָמְנוּ" טובות שאין להם סוף; ברוך ה' אנו עמוסים במתנות טובות להודות עליהם. וה' לא רוצה שנקריב את העיניים על המזבח, הוא רוצה שנמשיך ליהנות מהם. הוא רק רוצה שנזכור אותו. לפחות נזכור אותו.

אם כן, הקרבנות הן הביטוי הגבוה ביותר של הכרת הטוב לה'. על שהוא נותן לנו את חיינו בכל יום מחדש, וכל האיברים שלנו פועלים באופן מושלם, פחות או יותר. ואנו מבטאים את הודאתנו ע"י שמקריבים לו את הראש "שלנו", את הרגלים "שלנו", את הכליות "שלנו" - את כל כולנו! הגוף שלנו נשאר לנו, ואנו יכולים להמשיך וליהנות ממנו. במקומם אנו שורפים את איברי הקרבן, וכך אנו מבינים את מקומנו האמיתי בעולם. עולם שבו ה' ממטיר עלינו ברכות עד בלי די כל הזמן. וע"י הודאתנו אנו מוצאים חן בעיניו, כי אנו ממלאים בזה את ייעודנו בבריאה.

השירה לה' היא תכלית החיים, ומי שמצטרף למקהלה הזו זוכה לשנים רבות כדי שיתאפשר לו להמשיך לשיר. "המזבח מאריך ימיו של אדם" (מידות ג' ד'). סוד הקרבנות הוא הכרת חסד ה' השולט בחייו של האדם, וה' משפיע חיים למי שמנצל את זמנו כדי להכיר אותו. "יִרְאֵת ה' לְחַיִּים" (משלי יט כג). וגם היום, שאין לנו בית המקדש וקרבנות, יכולים אנחנו לשיר לה' וכך להשיג חלק כלשהו בגדלות של ימות המקדש, ולמצוא חן בעיני ה' בעולם הזה ובעולם הבא.

שבת שלום ומבורך!

הארות על הפרשה

מתוך ספר ממלכת כהנים [באנגלית]-פירוש עה"ת

מאת רבינו זצ"ל

"אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַצְנוֹ לִפְנֵי ה'" (א, ג)

להשיג נשיאת חן וחסד בעיני ה' הוא ערך נעלה, והבאת הקרבנות אל ה' מביאה לכך. אולם כאן נאמר: על המקריב שכשהוא יביא קרבן תהא הקרבנות באופן של "יקריב לרצנו לִפְנֵי ה'", כלומר שיקריב את קרבנו עם כוונה מפורשת לתכלית של התקרבות להבנה גדולה יותר בחסד ה'. ומחשבה זו בעת ההקרבה עושה רושם, כי "בדרך שאדם רוצה לילך בה, מוליכין אותו" (מכות י:), וע"י שהאדם משתדל להשיג ולהבין יותר את חסד ה', לא רק שיזכה מהקרבת הקרבן לנשיאת חן וחסד בעיני ה', אלא גם שיתגלה לו עוד ועוד הבנה בחסד ה' בכל מעשיו, ובכך לזכות לחסד ה' הגדול ביותר.

ההשתוקקות לידיעת חסד ה' מושגת בשתי דרכים. א' - הבאת הקרבן לה' היא כשלעצמה פעולה שמגביהה את מודעותו של האדם לה', ומביאה את האדם לשאוף להתקרב יותר ולהשיג חסד ה'. ב' - כשכר עבור מעשה זה, ה' בעצם

ונראה שהכל שירות ותשבחות. אם לא שמים לב, הרי מפסידים הזדמנות להודות לה' על הריאות! ובאותו יום, "יום הראות", בכל מקום שנלך נמשיך לחשוב שירה לה' על כל נשימה ונשימה שניקח!

כדאי אפילו להחליט: "היום הוא יום האוזן. מחר - יום הלב. הו! יום גדול הוא, "יום הלב". אח"כ "יום המוח", ו"יום המעים", וכו'... כשמגיעים ל"יום הרגלים", אז כל הפסוקי דזימרה נשבח על הרגלים. "פשוט! זה לא פשוט, ההליכה! כמה טוב יש בזה, כמה חכמה! הרי אינך כבול למיטתך, אינך נכה ח"ו. ברוך ה' יש לך שני "קאדילק" צמודים לגוף, מוכנים ומזומנים לקחת אותך להיכן שתחפוץ! כלים יעילים ומשוכללים יותר מהרכב היקר ביותר. והכל ניסי ניסים! יש לכם מושג מה השרירים שלכם עושים בזמן ההליכה? יש שם שני רפלקסים מנוגדים, דחיפה ומשיכה, והם פועלים בשיתוף פעולה מושלם כל העת: למשוך, לדחוף. למשוך, לדחוף. זוהי אחת המערכות הנפלאות ביותר בעולם!

והפרקים משולבים זה בזה בהתאמה מושלמת, עם חומר סיכה מיוחד שהגוף מפריש כל הזמן כדי למנוע חיכוך ושחיקה. לא שומעים שום חריקות, לא מרגישים שום כאב! אז לפני שמברכים ברוך אֱתָה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמְכִין מִצְעָדֵי גִבּוֹר, צריך לחשוב על כל זה! כמה נפלא הוא חסד ההליכה!

יפיה של העין

העיניים! אתה יכול לראות? איי איי איי, איזה תענוג! הרי "סומא חשוב כמת" (נדרים סד:), יש בחינה שהראיה היא החיים עצמם. עיצמו את העיניים לרגע, ודמינו שאתם צריכים לגשש את דרככם חזרה הביתה. אתם מגיעים לצומת, ואינכם יודעים מה לעשות. רוצים להיכנס לחנות, וכל הזמן מתנגשים באנשים. אינכם יכולים לראות את יופי תכול הרקיע, את ההדר שבירוק העצים. אינכם יכולים לראות אנשים, לראות תנועה, לראות חיים! אנשים חסרי יכולת לראות, אם פתאום ייפקחו עיניהם - הם לא יוכלו להכיל את השמחה! הם לא יוכלו להפסיק לשיר.

וצריך לשמוח גם ביופי המיוחד של העיניים. הייתי פעם אצל רופא עיניים, ולמרות שעייני אינן יפות במיוחד, הוא אמר לי: "יש לך שתי עיניים יפהפיות!" העין היא האבר היפה ביותר בגוף, וגם על כך צריך להודות לה'!

הציצו לחדר ההמתנה של רופא העיניים, ותראו שם כל מיני מחלות עיניים. לזה יש תחבושת על העין, זה צריך ניתוח, והאחר עיניו מראות לו הכל בטשטוש. ולנו יש את המתנה הנפלאה של הראייה, בחינם לגמרי! ברוך ה'! עלינו לשיר יחד עם העיניים, "כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרָנָה!"

סוד הקרבנות בימינו

כך אפשר לעבוד את עבודת הקרבנות גם בימינו, עד שייבנה בית המקדש. כי עבודת הקרבנות מלמדת אותנו שלא די להגיד לה' "תודה" כללית על כל החיים. הודיה אמיתית מתפתחת רק אם יורדים לפרטים, ומודים על כל חסד וחסד בפני עצמו.

הדיינים כממלאי שליחות של הדיינים שנתמנו ע"י משה רבינו, לפיכך אנו מוצאים בגמ' ביטוי: "משה! שפיר קאמרת" (שבת קא:).

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

איך ייתכן, שאחר כל לימודי האמונה המופלאים שזכו עם ישראל ללמוד לדעת את ה' ביציאת מצרים, הלימודים של עשרת המכות, התגלות השכינה להם בקריעת ים סוף, והשיא של הכל המעמד הגדול של התגלות ה' במתן תורה ודברו עמם פנים בפנים, אחר כל זאת, עוד חטאו עם ישראל במדבר וניסו את ה' עשר פעמים?

תשובה:

שימו לב לשיעור חשוב מאוד שאתם עומדים לשמוע, ואל תעשו שום שגיאה בענין הזה. ישנם באדם שני תחומי צדקות ושלמות. האחת היא צדקות שכלית - הבנה השכלית והאמונה, והשניה היא צדקות באופי - המידות ואופי הנפש. והמבחן של שתי תכונות אלו אינו מבחן שוה, האמונה והמידות - הם שתי עניינים, וכך גם המבחן עליהם, לפיכך ההצלחה במבחן על האמונה השכלית, אינו ראייה על ההצלחה במבחן האופי והמידות.

אפילו אחרי שאדם זכה זכייה גדולה - הוא ראה את כבוד ה' במצרים, בים סוף, ובהר סיני, - והוא עבר בשלמות את המבחן הראשון, והנה לפנינו אדם שבשכלו הוא כבר מאמין מושלם בה'. נדע, עדיין יש לו את המבחן השני, מבחן האופי של מידותיו. והמבחן השני - מבחן האופי, הוא מבחן יותר גדול אפילו ממבחן אמונה - עד שה' דור דעה' יוצאי מצרים שזכו לכל הדרגות העליונות והאמונה הגדולה, נכשלו במבחן בענין השני, מבחן המידות והאופי.

כל ימיו של האדם הוא נתון במלחמה חזקה בשתי עניינים אלו, שלמות ההשגה השכלית, וטהרת המידות והאופי. נקח לדוגמא את מידת הקנאה. חז"ל לימדו "קנאת סופרים תרבה חכמה" (ב"ב כא:), ואם הקנאה היא כזאת מידה תקיפה שיש בכחה אפילו להוסיף ולגדל את החכמה של ה'סופרים', מובן לנו שהקנאה היא כזאת מידה שיש בכוחה להרוס ולהפיל אפילו את החכמה שכבר הגיעו אליה ה'סופרים'. הקנאה - היא מבחן קשה אפילו לצדיקים הגדולים ביותר.

ירבעם בן נבט מלך ישראל, בתחילתו הוא היה צדיק גמור, "תורתו של ירבעם לא היה בה שום דופי" (סנהדרין קב:), ועל שהוא הוכיח במסירת נפש את שלמה המלך, הוא זכה מאת ה' להיות מלך ישראל, אבל בהמשך, מידותיו וקנאתו העבירו אותו על דעתו, עד שהחטיא את ישראל בעבודה זרה, וחז"ל מנו אותו כאחד משלשת המלכים שאין להם חלק לעוה"ב.

מעניק למביא הקרבן את השאיפה להתקדם הלאה ולשואף לעוד חסד ה'.

ביסודו, חסד ה' האמיתי הוא השכר בעולם הבא. אבל גם כל שמחה שיש לאדם בעולם הזה היא תוצאה מחסד ה', והשמחה בעוה"ז צריכה לשמש לאדם דוגמא לחסד ה' הנעלה ביותר בעולם הבא.

"וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב" (א, ה)

"וְזָרְקוּ" פירושו "לזרוק את הדם מן הכלי", "סָבִיב" פירושו שמהזריקה יתפשט הדם על ארבעת הצדדים של המזבח. כך הכהן זרק את הדם אל הקרן הצפונית מזרחית ולאחר מכן אל הקרן הדרומית מערבית, ומתוך כך כל חלק מכל ארבעת צידי המזבח קיבל חלק מהדם. אנו יכולים ללמוד מזה כמה לקחים חשובים: הדם הוא האנרגיה והכח של החיים, וכשם שהדם סובב סביב המזבח, כך גם ציר חיינו צריך להיות סובב סביב כל עבודת ה', כיון שהעבודה היא התכלית המרכזית לקיומנו. לקח נוסף, כל חיינו אינם מאומה, הכל רק מחסד ה' וטובו, ובכלל זאת גופינו על כל יכולותיהם וכן מזוננו והביגוד והמדור וכל הצרכים וההנאות של חיינו: כל אלו אנו מקבלים מהש"ת. לקח נוסף, לפי שהמזבח הוא "שֶׁעַר הַשָּׁמַיִם", דמנו סובב את המזבח שעליו נשרפים העולות לריח ניחוח לה', לסמל את עליית נשמתנו אליו בסוף חיינו לחיות חיי הנצח. על ידי זריקת הדם, סביב המזבח מתגלה התשוקה שלנו להדבק בה' בחיים שאין להם סוף. העובדה שהרעיון הזה מרומז במעשה שעשייתו מסורה לשליחותו של הכהן, מצביעה על כך שהרעיון הזה צריך להיות מושג תוך כדי שמירה על מצוות התורה שילמדו אותנו הכהנים.

"וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי ה'" (ד,

10)

דייני ישראל ששפטו את העם בבית הדין של סנהדרין, לא נבחרו לתפקידם הנעלה ע"י העם, אלא הם הוסמכו לכך על ידי הזקנים של דורם. השופטים הראשונים נבחרו להיות שופטי העם בידי משה רבינו, על פי ציווי ה' (במדבר יא, טז) ואף קודם לכן (שמות כד, א). תהליך זה של הסמכת דיינים נמשך מדור לדור, ואפילו לפני חורבן בית שני, כאשר נתבטלה הסנהדרין, עדיין הסמיכה נמשכה במשך זמן מה. למרות שההסמכה להיות דין היתה ע"י אמירה "הרי את סמוך" ולא בסמיכה בידים, נקרא מינוי זה בשם "סמיכה" בדומה ל"סמיכה" על ראש הקרבן, כי כשם שהסמיכה של הבעלים על הקרבן הסמיכה את הבעלים לקרבן שנקרב במקומו, כך גם הסמיכה שהוסמך כל אחד להיות מדייני ישראל, היתה העברה הלאה של הסמכות שקיבלו הסומכים מדור שלפניהם דור לפני דור עד משה רבינו - לדיין שהם סומכים. ובכך נחשב שכל אחד מהדיינים הסומכים, הוא שופט את ישראל כהמשך למינוי הדיינים שמינה משה רבינו. אפילו בזמן הזה שנתבטלה הסמיכה עדיין נחשבים